

Чумаченко М.Г.,
академік НАН України,
заслужений діяч науки і техніки України,
лауреат Державної премії України
в галузі науки і техніки, радник
Президії Національної академії України

ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ, МЕТОДОЛОГІЧНИХ І ПРИКЛАДНИХ ПРОБЛЕМ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Техногенний розвиток, зростання чисельності населення зумовлюють відповідне зростання обсягів споживання природних ресурсів і кількості відходів, які повертаються в довкілля, що веде до зниження асиміляційних можливостей екосистем, виснаження природно-ресурсного потенціалу й погіршення якості життя людини. Це є ціна, яку сплачує суспільство за ігнорування об'єктивних взаємозв'язків економічних результатів матеріального виробництва, його екологічних наслідків і соціального добробуту людини. Для України, значна частина території якої є зоною екологічного лиха, економіка характеризується високим рівнем негативних наслідків господарської діяльності, а рівень життя населення дуже низький, пошук шляхів виходу із глухого кута наростаючих проблем — об'єктивна вимога часу. Сьогодні демонструє поступове загострення екологічних, соціальних і економічних проблем та практичну відсутність чітких рішень, адаптованих до сучасних реалій. Ідуть процеси їх осмислення, напрацювання і пробних кроків із реалізації.

Крім того, в сучасних умовах дедалі більшої ваги й актуальності набирають процеси внутрішньодержавної регіоналізації, підвищення ролі регіонів у соціально-економічному житті країни, адже територіальна організація суспільства стає на один рівень із технологічною чи соціальною. В Україні відбувається формування законодавчо-правового поля розвитку регіонів, визначення стратегічних засад і тактичних заходів регіонального розвитку, що спрямовані на збалансування цілей і пріоритетів його економічного, соціально-культурного й екологічного середовища. У такому контексті особливо актуальним є монографічне дослідження З.В. Герасимчук, де висвітлюються теоретичні, методологічні і прикладні проблеми формування й реалізації регіональної політики сталого розвитку¹.

Монографія складається зі вступу, семи розділів, висновків, додатків, списку використаних літературних джерел. У ній послідовно окреслюється актуальність проблеми, розглядаються теоретичні й методологічні підходи до формування моделі та регіональної політики сталого розвитку, обґрунтовується потреба в управлінні

¹ Герасимчук З.В. Регіональна політика сталого розвитку: теорія, методологія, практика: Моногр. — Луцьк: Надстир'я, 2008. — 528 с.

проблемними регіонами на засадах сталості, розробляються стратегічні засади забезпечення сталого регіонального розвитку, зосереджується увага на фінансовому забезпеченні останнього, вдосконаленні регіонального менеджменту в контексті сталості й досягненні конкурентоспроможності регіону.

Стрижнем монографії, головною її ідеєю є гармонізація в межах територіального утворення функціонування суспільних об'єктів із урахуванням наявних природних умов, відновної здатності природи та підвищення якості життя людини. По суті, йдеться про створення соціально орієнтованої економіки на основі раціонального використання природних ресурсів та охорони навколишнього середовища, за якої територіальні природно-суспільні системи мали б стійку здатність до розвитку. З таким твердженням не можна не погодитись, оскільки саме гармонійне існування людини в якісному зовнішньому середовищі дасть змогу забезпечити відтворення і всебічний розвиток нашої держави.

Основний акцент при формуванні регіональної політики, з метою забезпечення сталого розвитку держави, дослідник пропонує робити на виборі виваженого курсу регіональної політики сталого розвитку, селективній державній підтримці проблемних регіонів і забезпеченні сталого розвитку регіону.

Значний інтерес становлять погляди автора на вдосконалення регіонального менеджменту в контексті забезпечення сталості розвитку держави. Зокрема, З.В. Герасимчук акцентує увагу на необхідності вдосконалення організаційних аспектів регіонального менеджменту на основі оптимального розподілу повноважень між органами управління, створення міцної інформаційної бази регіонального менеджменту, що сприятиме підвищенню його ефективності та інтеграції регіональних і загальнодержавних інтересів.

Велику увагу в монографії приділено фінансовому забезпеченню регіональної політики сталого розвитку. Цілком справедливо зазначається, що регіональний розвиток стримують обмеженість фінансових ресурсів регіону та проблеми, пов'язані з їх розподілом. Також наголошується на необхідності активізації ендогенних факторів, що базується на ефективному й раціональному використанні природних і ресурсних можливостей територій на засадах самофінансування й саморегулювання.

Актуальність, змістовність рецензованої праці і сформульовані в ній рекомендації вказують на те, що вона значною мірою сприятиме розв'язанню проблем регіонального розвитку на основі збалансування його соціальних, екологічних і економічних пріоритетів.